

TEKSTI: JENNI PÄTÄRI
 KUVA: MIKA LAPPALAINEN

”Haluan ymmärtää ihmistä”

Polvijärvellä asuva tutkija-opettaja Erja Laakkonen, 41, on kiinnostunut nuorten aikuisten naisten tavoista tavoitella hyvää elämää.

MINUSTA TULI TUTKIJA, sillä olen utelias ja nautin uuden oppimisesta. Ennen yliopisto-opintoja työskentelin aikuiskoulutuksen kentällä erilaisissa tehtävissä. Työn ohessa opiskelin avoimessa yliopistossa aikuiskasvatustiedettä ja tiedotusoppia. Kun tulin päätoimiseksi opiskelijaksi Joensuuhun, sekä aikuiskasvatustiede että kulttuurintutkimus veivät minut mukanaan. Huomasin, että esseet ja tutkielmat ovat minun juttuni. Tiedonhaku, analysoiminen ja kirjoittaminen innostivat. Ymmärsin, että minussa on tutkijan vikaa.

JOS EN TUTKISI, toimisin opettajana. Teen opetus-työtä tälläkin hetkellä. Opettajan ja tutkijan töissä on paljon samaa: lukemista ja kirjoittamista, tiedon prosessoimista ja eteenpäin välittämistä.

AIKUISKASVATUSTIEDETTÄ TARVITAAN YHTEISKUNNASSA samasta syystä kuin muutakin tiedettä: jotta ymmärrämme paremmin itseämme ja maailmaa. Tutkijoina kannamme suurta vastuuta. Toivon, että aikuiskasvatustieteen toimijat ottavat yhä rohkeammin kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin. Pidän aikuiskasvatustiedettä tieteenalana, jolla on emansipatorisia intressejä.

Koska tutkimme ihmistä emmekä vain rakenteita, olemme tekemisissä hyvin perustavien kysymysten

Koska aikuiskasvatustiede on rajoja rikkovaa, tutkijan tulee liikkua avoimin mielin laajalla kentällä, tieteenalarajoja koetellen.

kanssa. Yksilöiden kohtaamat haasteet eivät ole ainoastaan suomalaiselle yhteiskunnalle ominaisia vaan esimerkiksi eriarvoistuminen ja ilmastonmuutoksen seuraukset ovat globaaleja ilmiöitä.

Teoreettisesti nojaan niin aikuiskasvatustieteen kuin sosiologian ja kulttuurintutkimuksen suuntaan. Olen kiinnostunut yksilöstä: haluan ymmärtää ihmistä, joka näyttäytyy tilastossa vain numerona. Mitä hän ajattelee, mitä hän tuntee?

Lähestyn aikuisuutta kulttuurisena konstruktiona, jonakin sellaisena, mitä rakennamme yhdessä. Toimiessamme toistemme kanssa vuorovaikutuksessa haastamme ja horjutamme näitä rakennelmia.

Olemme sosiaalisia ja kulttuurisia olentoja, jotka navigoivat maailmassa alati muovautuvien sisäisten karttojen avulla. Yksilön ja rakenteen välinen suhde puhututtaa yhä sosiologeja, ja aikuiskasvatustieteessä jatkuu keskustelu toimijuus-käsitteestä.

Yksilö ei ole rakenteiden armoilla, vaikka toki koekekin rakenteiden tuomat rajoitteet konkreettisesti arjessaan. Näen yksilön aktiivisena toimijana, joka löytää – sukupuolentutkimuksen teoreetikon **Teresa de Lauretis'n** ajatuksia vapaasti mukaillen – toisintomimisen paikkoja hegemonisten diskurssien marginaaleissa, instituutioiden välimaastoissa, rakenteiden halkeamissa.

Paraikaa olen kiinnostunut ”hyvästä elämästä”. Väitöstutkimuksessani kysyin, mitä aikuisuus on. Olen nyt ulottanut tarkasteluani laajemmin elämänkulun kysymyksiin. Mitä on hyvä ja tavoiteltava aikuisuus, millaisia elämänkulun ideaalit ovat? Haluan tietää, kuinka aikuisuutta rakennetaan epävarmuuksien ja ristiriitojen puristuksessa.

Olen keskittynyt nuorten aikuisten naisten aikuisuusiin ja elämänkulkuihin. Naiset, joita ei ole asetettu erityisellä tavalla marginaaliin ja joilla on paljonkin sosiaalista ja kulttuurista pääomaa, voisivat tavoitella niin sanottua normiaikuisuutta ulkoisine merkkeineen. Kuitenkin ’aikuisuus’ herättää jo sana kielteisiä mielikuvia, eivätkä nuoret aikuiset naiset välttämättä tavoittele esimerkiksi omistusasuntoa, vaan haaveilevat vaikkapa matkustelusta.

Työn tulisi taata toimeentulo, mutta se ei saisi sitoa. Perhe tarjoaisi turvasataman, mutta sitoutuminen ei houkuta. Työ saattaakin antaa liikkumavaraa, olla silppua ja pätkeä – mutta kuinka sietää taloudellista epävarmuutta?

Yhdessä tutkijakollegojeni **Jyri Mannisen** ja **Juha Kauppilan** kanssa kehitimme ’notkean toimijuuden’ käsitteen, jolla pyrimme tavoittamaan luovuutta ja joustavuutta, joita nuoret aikuiset naiset osoittavat tasapainoilleensa ristiriitaisten toiveiden ja halujen välillä.

KUN EN TUTKI, olen metsässä tai taidenäyttelyssä tai vapaaehtoistyössä järjestöissä. Koen, että meillä jokaisella on velvollisuus pyrkiä rakentamaan yhä parempaa yhteiskuntaa ja tulevaisuutta. Meidän tulee taistella arvojen koventumista vastaan. Erityisesti ihmis- ja eläinoikeuskysymykset ovat minulle tärkeitä.

Uusi kiinnostava luottamustehtävä on Aikuiskasvatuksen Tutkimusseuran tiedottajan tehtävä.

TÄRKEIN VERKOSTONI on rakentunut opiskeluaajoista lähtien Itä-Suomen yliopiston Joensuunkampukselle. Olen onnekas saadessani jakaa ideoitani ja ajatuksiani eri alojen tutkijoiden kanssa: en vain kasvatus- ja aikuiskasvatustieteilijöiden vaan myös sosiologien, yhteiskuntatieteilijöiden, sukupuolentutkijoiden sekä kulttuurin- ja perinteentutkijoiden kanssa. Joensuun tutkijanaisten yhdistyksen tapamisissa puhumme tutkijan arjesta ja paljosta muusakin: asiasta ja asian vierestä.

Klassikko, johon palaan

Minua ovat innoittaneet erityisesti kaksi sosiologia. Viime vuonna menehtyneen **Zygmunt Baumanin** *Sosiologinen ajattelu* vuodelta 1990 valotti perustutkinto-opiskelijalle, mitä sosiologinen mielikuvitus on.

Yhdysvaltalaisen **Richard Sennettin** *Työn uusi järjestys – Miten uusi kapitalismi kuluttaa ihmisen luonnetta* vuodelta 1998 oli huikea lukukokemus. Sen myötä ymmärsin, kuinka innostavasti tutkimuksesta voi kirjoittaa.

Sarja vie aikuiskasvatuksen tutkijan arkeen ja verkostoihin. Sen tuottaa Aikuiskasvatuksen Tutkimusseura.